

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Hvite søndag. — «La oss holde høitid —» — Den katolske Kirke og ekteskapet. — Nadveren som sakrament og offer. — I middag hos pave Pius XII. — Øine som ser. — Pastor Mæsch 70 år. — N.K.K.F. — Herhjemme.

Hvite søndag.

«— og Tomas var med dem.»

Kjære barn — dere som nu mottar deres første kommunion!

Denne søndag er mer enn noen annen søndag *deres* dag — idag får dere for første gang oppleve det som dere har hørt så meget om: Kristus kommer til dere for å forene sine store hellige krefter med deres små og skrøpelige og derved hjelpe dere til å bli så snilde, tjenstvillige, pliktoppfyllende, utholdende og tålmodige små mennesker som dere ønsker så innerlig ut fra deres gode vilje å kunne bli og forbli, men som dere alle allerede mange ganger i deres korte liv inntil nu har erfart dere ikke makter å være av dere selv. Nu får dere den største hjelp dere kan få: for annen gang fører prest og menighet dere til ham som har sagt: «lar de små barn komme til mig —». Første gang visste dere intet om det — da bragte man dere som spebarn til den hellige dåp og åpnet dere derved adgang til Guds rike og gav dere den viktigste betingelse for å kunne vokse op som gode kristne mennesker. Nu er dere blitt så gamle at dere kjenner forskjell på godt og ondt og vet allerede av erfaring, hvor vanskelig det kan være å seire i kampen mot det onde — og for annen gang lukkes der nu en hellig port op for dere: Tabernaklet åpner sig og nu kommer Frelseren selv til dere. Herskeren i Guds rike, Kristi-konge, stiger fra sitt sete ved Guds høire hånd ned til dere for ved sitt eget nærvær å styrke deres sjel og gi dere av sine egne krefter til å overvinne det onde så det gode får seire. Han kommer i ufattelig ringe skikkelse, skjult i den hvite hostie — men snart vil dere erfare det som dere nu kun har andres vidnesbyrd for: den *virkelighet* som altrets hellige sakrament innebærer og hvis virkninger dere nu vil

opleve selv. Men da må dere la eukaristien bli den bærende tanke i deres liv —

For kommunionen er ikke kun det øieblikk dere kneler ved Herrens bord eller de øieblikker etterpå som dere tilbringer i kirken med takksigelsen — tanken på at Kristus er dradd inn i deres hjerter skal dere holde så frisk og levende at dere kan ty til den og hente kraft i den hver gang fristelsene til å gjøre noe galt melder sig. Dere vet nu at dere aldri mer behøver å være alene — og derved vil dere få langt lettere for å kunne si nei! og ja! på rette tid og sted — ikke minst når valget står mellom deres egen lyst og deres plikter, mellom egenkjærlighet og nestekjærlighet. Kan dere ikke skjonne, hvor vidunderlig det er at Kristus med sine himmelske krefter nu forener sig med deres og ikke krever annet til gjengjeld enn at dere tar imot ham? Skjonne det så dere *aldri* glemmer det!

Men én ting må dere heller aldri glemme — det budskap som denne søndags evangelium også bringer dere i det som fortelles om den vantro Tomas. Han var en av Herrens disipler — vi forstår at han har fulgt ham like til korset, idet han taler om lidelsens merker på Kristi hellige person, men han tviler plutselig på andres vidnesbyrd. Og allikevel hører vi at han tross sin tvil holder sig sammen med disiplene, og derfor også finner frem til Frelseren igjen og dermed atter til Kristi fred.

Derfor, kjære barn, må også dere huske, at selv om tvilen en gang banker på hos dere — i våre vanskelige tider vet ingen av oss hvad vi kan bli utsatt for! — så gjør som den vantro Tomas: hold fast ved Kristi Kirkes samfund, vær sammen med

dens menighet allikevel. Ta del i gudstjenestene og gå til Herrens bord, ti aldri trenger dere altrets sakramentet som nettop da.

Og som Tomas blev hjulpet blir da også dere. —

Men idag vil vi be for dere at dere alltid «skal tro at Jesus er Kristus, Guds sønn, og for at dere ved å tro skal ha livet i hans navn —»

Vi ber i og med Hvite Søndags

Kirkebønn:

Vi ber dig, allmektige Gud, gi oss at vi som har feiret påskefesten ved din nåde må kunne fastholde den i vandel og liv.

Stillebønn:

Herre, vi ber dig motta den jublende Kirkes gaver, og likesom du har gitt den grunn til så stor en glede så også gi den salighetens evige frukt.

Slutningsbønn:

Vi ber dig, Herre vår Gud, la de høihellige hemligheter, som du har gitt oss til styrke for vår gjenreisning, både nu og i fremtiden bli oss til lægedom.

„La oss holde høitid —“

Av biskop Mangers preken første påskedag.

«La oss holde høitid, ikke med gammel surdeig men med renhets og sannhets usyrete brød —» (1. Kor. 5, 8.)

Over hele verden idag lyder jubelropet: «Kristus er stått op fra de døde.» Og påsketro, påskeglede og påskehåp er en vesentlig betingelse for å kunne være en kristen. «Er Kristus ikke stått op fra de døde,» skriver Paulus, «da er vår preken forgjeves og forgjeves er da også vår tro. Da står vi der som falske vidner om Gud.» (1. Kor. 15, 14—15.)

Men hvor mange eier ennu påsketroen i våre dager eller ialfall: hvor mange lever etter den? For manges vedkommende er påskefesten ikke stort annet mer enn en behagelig avbrytning av det daglige arbeid og dens suksess er avhengig av været. Påskegleden er for dem en velkommen vårfest som de syns blir ødelagt når været er slik at de ikke kan komme sig ut i naturen for å drive sport under vårsolens brunende stråler.

Dessverre er det slik nu at kristelige festdager taper mer og mer av sitt religiøse preg. Da kristendommen holdt sitt inntog i Norge, blev de hedenske fester ombyttet med kristelige og med stor psykologisk kunnskap forstod Kirken å fylle de hedenske høitider med kristelige verdier. Den avskaffet dem ikke men forvandlet dem, og skjønt forvandlingen kun skred langsomt fram lykkes det litt etter litt å skape en atmosfære av dyp, ærlig og kristelig religiøsitet, slik at Kirke og gudstjeneste blev det

centrale i hver festdag. Og av de mektige inntrykk som under gudstjenesten gikk ut fra alteret og prekestolen blev det også fest og feststemning ute på gaten og i hjemmet, i bygd og by. Slik gikk folket fra hedenskapet inn i kristendommen.

Men i våre dager går millioner den motsatte vei. De går fra evangeliets verden tilbake til hedenskapet men med den forskjell at deres hedenskap er en gudløs verden mens våre forferdres hedenskap hadde sine guder til å gi den innhold, mening og glans. Før i tiden var festgleden målestokken for hvor dypt religionen var sammensmeltet med det daglige liv og det daglige yrke — i motsatt retning er den stadig voksende verdsliggjøring av påske i våre dager tegn på at religiøs tankegang og religiøst liv mer og mer forsvinner og at utallige kristne lar sig rive med av det moderne hedenskaps strømninger.

Det er vel så at vår tids mennesker for det meste holder fast ved de kristelige skikker men allikevel er det ikke sikkert at de er virkelig kristne. Nedarvede religiøse skikker holder sig ofte lenge etter at deres innhold er glemt — de er blitt til vaner og kan derfor holde sig lenge selv hos aldeles religiøse mennesker.

*

Og mitt hjerte fylles med vemod når jeg tenker på all den glans og prakt som Herrens opstandelse idag feires med, og sammenligner de gygne og rike messekrakter med den fattigslige og tarvelige troens drakt, som millioner av kristne bærer i det daglige liv, skjønt jo nettop de praktfulle paramenter skal være som et svakt symbol på den ekte påskeglede. Men vi kan ikke benekte at påsken blev feiret på en meget skjønnere måte da påsketroen flammert så klart i alles hjerter at den oplyste katakombenes mørke ganger og skapte glede, fest og seiersstemning.

Slik en tro må også vi ha. Vi kristne av idag står overfor et avgjørende slag og av vår troskraft, seiersvilje og offervilje avhenger det om opstandelsens evangelium skal seire i verden eller verden falle tilbake i hedenskapet. Vi må være oss bevisst at ingen propaganda for den moderne gudløshet og det moderne hedenskap er så farlig for kristendommen, som når de kristne skiller det praktiske og daglige liv fra trosbekjennelsen og ikke lever sin tro. Denne halve kristendom frastøter alvorlig søkende sjeler, får de overfladiske og likegyldige til å spotte og rekke kristendommens fiender gode våpen. «Jeg vilde gjerne tro på kristendommen,» sa Nietzsche, «dersom jeg så at de som påstår å være frikjøpt ved Kristi død og opstandelse, virkelig handlet som frikjøpte i sitt daglige liv — dersom frelsens glede skinte på deres ansikt».

*

Kristi opstandelse understreker at påsken er et stadig krav og forpliktelse til et livsprogram. Passafesten var hos jødene det usyrede brøds fest — derfor blev all surdeig fjernet og de former i hvilket brødet blev bakt blev grundig rensset for en hver

rest av den gamle surdeig. Ut fra denne skikk bruker apostlen Paulus den sammenligning at det usyrede brød er den nye ånd i hvilken de kristne skal leve, surdeigen er det gamle liv i ugudelighet og ondskap som må bli fjernet.

Den katolske kristendom er en farlig livsanskuelse for all makelighet og halvhet — den som vil være en sann kristen kan ikke mer gjøre som han selv vil, — ja, han kan det vel, men ikke uten uro og selvbebreidelser, ikke med glad samvittighet, ikke uten å skade Kristi rike ved å sperre veien til Gud for andre. Og allikevel er kristendommen den fullkomne frihet, den sikre, målbevisste ferd på Guds veier og en frigjøring for alle de bånd med hvilke synden knytter oss til jorden.

Men uten kamp skjer dette ikke — det gamle menneske må beseires før det nye menneske rekker frem på frihetens vei. Fullgyldig påske er Kristi påske, som går over Kalvarieberget, gjennom kamp og lidelse. Men Kristi opstandelse, Kristi seir gir oss den fulle visshet for at også vi skal seire. Hver påske lyser Kristi ord og hans hellige løfte: «Deres trengsel skal bli forvandlet til glede!» Med påskefesten har kamp og lidelse fått en ny mening: de er kun en gjennomgang etter hvilken den evige påskeglede venter oss.

Kristus er opstanden og lever fremdeles blandt oss. Han som for to tusen år siden blev jordfestet som en forbryter i et bortgjemt hjørne av verden lever ennå den dag idag sitt guddomsliv blandt, i og med oss — mer levende enn alle levende. Ja, utover alle nutidens trengsler, utover all menneskelig begrensethet, ut over alle de inbyrdes fiendtlige land og stater, ut over våre kjæres graver svever ennå den dag idag hans herlig, lysende skikkelse. Han er det innerste samband mellom de levende og de døde.

Måtte opstandelsens kraft gjennomtrengte alt vårt yrke og all vår ferd, for den er en kraft til seir, til liv, til evighet.

Amen.

Den katolske Kirke og ekteskapet.

Bemerkning til noen bemerkninger.

Av sogneprest Notenboom.

Med overskrift «Nogen bemerkninger om skilsmisser i teori og praksis» fant jeg i «Kirke og Kultur» (jan. 1939, s. 40—51) en meget interessant og sympatisk artikkel av cand. jur. Trygve Leivestad, som fortjener alvorlig ettertanke, all den stund det rystende problem han behandler er meget aktuelt og truer med å bli samfundets banesår. Blandt annet kommer han også inn på den katolske Kirkes syn på ekteskapet, og innrømmer til og med at dens «opfatning er den som for hans legmannsskjønn synes å stemme best med ordene

i det Nye Testamente» (s. 51), og «når de protestantiske teologer kommer til alle mulige andre resultater, synes det som de må ty til svært spissfindige fortolkningskunster» (s. 49). Men han steiler ser det ut til, når konsekvensene melder sig, for han skriver: jeg vil «ikke prøve å påstå at den (katolske opfatning) er den kristelige eller etisk riktige» (s. 51).

Antallet av skilsmisser er «hos oss dog lavere enn i de fleste europeiske stater. Også våre nordiske naboland har flere skilsmisser. Vesentlig bedre står bare de angelsaksiske land og enkelte katolske stater» (s. 42). Men det hindrer ham nok ikke i å påstå, at «en rekke formelle og materielle ugyldighetsgrunner» fører til at «flere ekteskaper oppløses i de fleste katolske land enn hos oss» (s. 51). Det høres i grunnen litt merkelig ut, og jeg er spent på å få høre hvilke kilder det er denne påstand er bygget på. Den katolske Kirke betrakter jo ekteskapet som et sakrament og forsvarer dets uoploselighet. Det er Kirkens teori og praksis. Men selvfølgelig kan Kirken ikke stadfeste et eller annet ekteskaps gyldighet så fremt det ikke er gyldig.

*

Ekteskapets sakrament er i sin natur en kontrakt. Enhver gyldig kontrakt må ha en bestemt form og holde sig til visse formaliteter. Denne rettsgyldige form bestemmes for katolikkenes vedkommende av Kirken, som er sakramentenes forvalter. Ekteskapskontrakten kan i likhet med alle andre kontrakter være ugyldige. Disse ugyldighetsgrunner kan være forskjellige og lar sig klassifisere i tre hovedgrupper.

1) Mangel på frivillig samtykke. Når f. eks. en av partene under tvang eller trusler gir håndslaget uten å samtykke i sitt hjerte eller samtykker i noe som ikke er et ekteskap: den ene ekter f. eks. den annen bare for ti år eller til de blir lei av hverandre, eller til begge to blir enige om å gå fra hinannen — da inngår de en forbindelse, men det er ikke en ekteskapskontrakt; de vil noe, men det er ikke et ekteskap de vil slutte, for et ekteskap er et livsvarig forbund mellom en mann og en kvinne. Den som uttrykkelig bare vil noe forbigående, vil ikke noe ekteskap. Det en slik ved sitt ja-ord gir uttrykk for, er ikke samtykke i et ekteskap, — for det er jo et livsvarig forbund, — men han eller hun samtykker i noe annet, og følgen blir at det ikke er et ekteskap slik som Kirken forsvarer det. Når en vil leie en sykkel, gir hans ja-ord uttrykk for denne vilje, ikke for kjøp av sykkelen. Disse almengyldige regler som vår sunde fornuft tilsier oss, og som de rettslærde stadig har gått frem etter, anvendes også på ekteskapskontrakten. Selvfølgelig er ekteskapet for oss katolikker noe langt mere enn en leie- eller kjøpkontrakt, men jeg vil bare påpeke, at en, som vil inngå et ekteskap men samtidig stiller betingelser som strider mot ekteskapets vesen, ikke inngår et ekteskap men en annen kontrakt som mere eller mindre ligner en ekteskapskontrakt.

2) En feil i den rettsgyldige form. Kirken og staten kan hver på sitt område ved lover foreskrive en bestemt juridisk form for en kontrakt. Denne form består gjerne i bestemte offisielle handlinger, formaliteter, som så meget det lar sig gjøre, borger for den offentlige sikkerhet m.t.h. en inngått kontrakt. Myndigheten kan også foreskrive denne form som en betingelse for kontraktens

gyldighet. Det siste har Kirken gjort med hensyn til ekteskapet for katolikkenes vedkommende, for så meget mer å sikre dets gyldighet. Når man ikke overholder den foreskrevne rettsgyldige form (å inngå ekteskapet for stedets sogneprest og to vidner) er ekteskapet ikke gyldig og følgelig er det ikke noe ekteskap men et ulovlig, syndig samliv.

3) Hindringer som gjør et ekteskap ugyldig, som f. eks. alt for nært slektskap. Det kan jo hende at to mennesker uten at de vet om det, er for nær beslektet, især kan noe slikt inntreffe når et ulovlig og derfor omhyggelig hemmeligholdt farskap er med i spillet. At det forekommer tilfeller hvor ingen av partene hadde greie på eller anelse om at ekteskapet var ugyldig og følgelig samlivet ulovlig, må ikke forundre oss. Det hender jo også at et testament er ugyldig fordi vedkommende testator ikke har skrevet det i den riktige rettslige form eller ikke nøie har tatt hensyn til de andre formaliteter. Slike feil som kan gjøres i god tro eller forsettlig, vil man aldri kunne utelukke helt, all den stund menneskene ikke er fullkomne og heller ikke allvitende.

Jeg må få lov til å gjøre oppmerksom på en feil som nærsagt alle anderledes troende gjør sig skyldig i: når Kirken «annulerer» et ekteskap, betyr det slett ikke det samme som når staten gjør det. Man bør først sette sig inn i Kirkens terminologi og den er helt forskjellig fra statens. Når Kirken «annulerer» et ekteskap vil det si, at Kirken høitidelig *erklærer*, at det har vært ugyldig i sig selv, m. a. o. aldri har vært et ekteskap i Kirkens mening. Når staten går med på skilsmisse, da annullerer den, — etter statens opfatning i hvert fall, ikke efter Kirkens begreper, for *den* nekter konsekvent også staten adgang til å oppløse et gyldig ekteskap, — et ekteskap som har vært gyldig og så lenge staten ikke griper inn er ekteskapet fortsatt gyldig. Men kirken stadfester bare at en ekteskapskontrakt har vært ugyldig. Ekteskapets ugyldighet er *forutsetningen* og *betingelsen* for Kirkens erklæring, *ikke følgen* av den. At Kirken «annulerer» et ekteskap er i det minste misvisende, — om ikke å si feilaktig, — for dem som ikke er inne i Kirkens terminologi. Kirkens uttalelse forandrer ikke noe ved selve ekteskapskontrakten, men forandrer vårt kjennskap til en bestemt kontrakt. Dette forbund har aldri vært gyldig, har ikke vært noe forbund i Kirkens forstand, og Kirkens dom gjør at alle nu får rede på det faktiske forhold og får et nytt kjennskap som praktisk er rettesnoren for våre handlinger. Nettop fordi Kirken lærer at ekteskapet er uopløselig, kan den ikke godta ekteskapets annullering slik som den moderne civilrett oppfatter det. Læren om at ekteskapet er uopløselig, fører allikevel slett ikke med sig at hvert ekteskap også er gyldig.

At anderledes troende, som ikke er inne i Kirkens terminologi, har oversett denne dyptgående forskjell er, antar jeg, grunnen til at man føler sig berettiget til å tale om Kirkens «bakvei», som i og for sig inneholder en slem, men feilaktig anklage mot den.

«Den anerkjenner en rekke formelle og materielle ugyldighetsgrunner, slik at den som vil gifte sig på ny, kan få sitt første ekteskap annullert» (s. 51). Men

tenk på Henrik VIII. Hvor steil var ikke Kirken da. Den vilde heller at et helt folk skulde rive sig løs fra Kirken enn prisgi en tøddel av sine prinsipper. Og skulde det nu plutselig være så lettvindt å få sitt ekteskap annullert? Det er utelukket og jeg tør forsikre at denne «bakvei» bare finnes i fantasiens verden. Man bør jo ikke legge en mening i ordene som Kirken direkte tar avstand fra.

Tenk dem et tilfelle at to ektefeller eller en av partene opdager at ekteskapet hele tiden har vært ugyldig, eller at en på grunn av samvittighetsnag tilstår at han eller hun hele tiden har båret på den skrekkelige hemmelighet at deres ekteskap på grunn av en ekteskaps-hindring har vært ugyldig. Hva må de så gjøre? Late som ingenting og uten videre fortsette å leve sammen? Samvittigheten går ikke med på denne løsning som ikke er noen løsning. De legger saken frem for sin skriftefar eller for en hvilkensomhelst prest. Da må jo Kirken ta sig av saken og forsøke på rettslig vei å få klarlagt forholdet, for hvis ekteskapet har vært ugyldig, får de ikke lov å leve sammen og for å kunne gi dem samvittighetsro må det bli bragt på det rene om samlivet er lovlig. Er det ikke lovlig, da er det syndig. Hvis Kirken ikke skulde foreta sig noe, sviktet den sin opgave som sjelens hyrde og veileder til salighet. Kommer Kirken nu efter inngående undersøkelser og efter å ha avhørt de forskjellige vidner, til den sikre overbevisning at det inngåtte ekteskap av en eller annen grunn er ugyldig — jeg tør forsikre at Kirken går meget forsiktig til verks her — da *må* Kirken jo erklære at det ikke har vært noe ekteskap og at de følgelig heller ikke har lov til å leve sammen, selv om Kirken fullt ut er oppmerksom på at denne avgjørelse kanskje kommer til å skape feilaktig oppfattelse hos anderledes troende, som kan hende tror at Kirken har annullert et ekteskap i civilrettslig forstand. Det får ikke hjelpe. Kirken betrakter det som sin hellige plikt å handle slik som den gjør, og selv om andre kaller det «å gå en bakvei», kan det ikke hindre den i å handle efter sin overbevisning. Eller skulde man kanskje foretrekke at Kirken på tross av sin inderlige overbevisning om at et ekteskap i et eller annet tilfelle har vært ugyldig, m.a.o. ikke noe ekteskap i Kirkens mening, allikevel skulde erklære ekteskapet for gyldig av frykt for eventuelle angrep? En slik moral vil Kirken aldri følge, og det skal sies til dens heder. Jeg vil gjerne siden gi en nærmere utredning av hvordan Kirken går frem ved sine undersøkelser, for det kan bare ytterligere overbevise om hvor samvittighetsfullt den oppfatter sin plikt.

*

Man burde også huske en annen ting. Hvis partene selv ved falskt vidnesbyrd eller falsk ed skulde være årsak til at Kirken feller en feilaktig dom og får den til å erklære et gyldig ekteskap for ugyldig, blir ekteskapet ikke mindre gyldig ved det. For et gyldig ekteskap er uopløselig og blir ved å være uopløselig. Kirken oppløser ikke, men erklærer og stadfester bare hvordan det faktisk er. Slike mennesker betynger bare sin samvittighet og et nytt ekteskap vil i tilfelle være ugyldig, selv om Kirken under falske forutsetninger har erklært det første ekteskap for ugyldig, for Kirken forandrer ikke noe ved ekteskapet; har det vært gyldig, blir det

ved å være det på tross av Kirkens erklæring. Et gyldig ekteskap er uoploselig.

«Faktisk er det neppe tvil om at vi er oppe i et uføre som heller ikke kirkens menn vet å vise veien ut av» (s. 50), men mon ikke årsaken er at disse kirkens menn ikke bygger på klippegrunn? Guds lov kan ikke diskuteres og ikke straffet vrakes. Så snart menneskene begynner å bli autonome og drister sig til å «korrigere» Guds egne forskrifter og finner på kompromis, kompromiterer de sig selv.

Når Kristus sier: «Moses har gitt dere lov til å skilles fra deres hustruer fordi de er hårde av hjerte» (Mt. 19, 8), skulde man nesten tro at den moderne verden tyr tilbake til det Gamle Testamente, fordi menneskene igjen er blitt «hårde av hjerte», igjen trenger skilsmisse. Men hvis man vil lese en kommentar til Kristi ord hvormed Han ettertrykkelig forsvarer ekteskapets uoploselighet og tar avstand fra det Gamle Testaments innrømmelser, skulde man ta for sig den rundskrivelse pave Pius XI sendte ut i 1930. Den kom også ut på norsk hos Cammermeyers bokhandel, Oslo.

Den moderne verden er kommet på villspor, og her gjelder salmistens ord: «vannryp kaller på vannryp» (salme 42, 8). Man er begynt med å innrømme skilsmisse i noen tilfeller; hvor kan man stanse?

Den katolske Kirke mener at det er *ikke lovene* som må eller kan forandres — det er *menneskene*.

Sogneprest Th. Notenboom. O.F.M.

Nadveren som sakrament og offer.

Av pater A. J. Lutz. O. P. — i anledning dr. Mollands foredrag.

Et referat av dr. Mollands foredrag om nadverden i den norske kirke (Aftenposten 31. mars) har vakt en del oppmerksomhet blandt katolikker. Hvorledes de lutherske teologer i Norge oppfatter alterets sakrament kan ikke nærmere drøftes her, men ikke alle er enige med foredragsholderen. Spørsmålet om hvordan og hvornår Kristi virkelige nærvær inntreder besvares på forskjellige måter; enkelte er av den mening som gjengis i referatet at det skjer ved Kristi innstiftelsesord, andre hevder at det skjer alene ved den mottagendes tro, mens atter andre holder sig til Luther, for hvem både Kristi ord og de troendes kommunion er nødvendig. Imidlertid forkaster alle den katolske lære om brødet og vinens vesensforvandling. Det er derfor ikke lett å forstå hvad dr. Molland bygger på når han sier at «den norske kirke har en tydeligere anerkjennelse enn noen annen av Kristi virkelige nærvær i nadverden.»

Derimot er det en annen uttalelse av dr. Molland, som vi hilser med glede: «Nadverden er også en offerhandling.» Det er ikke riktig at den av den katolske Kirke noensinne er blitt oppfattet «som menneskets betaling til Gud for dets synd». Messeofret er ikke et annet offer enn det hvorigjennem Jesus selv har sonet hele verdens synd.

På Golgata frembar Jesus sig selv som offer under dødens blodige ritus. I nadverden blir Jesu evige offer fremstillet og anskueliggjort for oss under en ublodig ritus, men denne ublodige ritus er et bilde på Jesu død. Ved konsekrasjonen eller forvandlingen er Jesus virkelig, vesentlig, personlig nærværende. Han dør ikke mer, hans død foregår bare billedlig, nemlig ved den adskilte konsekrasjon av brød og vin. Men Jesu legeme og blod er virkelig nærværende. Prestens og de andre troendes kommunion er en delaktiggjørelse i Jesus som offerlam, og kommunionens hensikt er å skape i oss det samme sinnelag som er i Jesus.

Med disse reservasjoner kan vi bare være glad over at offertanken dukker op igjen blandt protestantiske teologer. Likeledes er vi enige i at nadverden er samfund. Den katolske Kirke er et samfund nettop derved at vi lever et felles liv med Kristus. Dette hellige felleskap blir vedlikeholdt ved nadverden både som offer og som kommunion.

A. J. Lutz. O. P.

Til nærmere opplysning se: A. J. Lutz: «Kors og Alter» (St. Olavs forbunds forlag), og «Kristendommen i apostolens dager» av samme forfatter (Aschehoug).

I middag hos pave Pius XII

I «Drammens Tidende» for 9. mars finner vi følgende korrespondanse fra Berlin, som vi tillater oss å gjengi i noe forkortet skikkelse:

Mange av de utenlandske journalister, som opholdt sig i Berlin i årene etter krigen, vil ved flere anledninger være kommet sammen med den nye pave, der som bekjent fra 1920 til 1928 var pavelig nuntius (ambassadør) i Berlin, hvortil han kom fra München, hvor han hadde innehatt samme verdighet siden 1917. For inntil noen år siden fant paven det nødvendig å holde en særskilt nuntius i München, den tyske katolisismes faste borg.

Det har sikkert interesse å se litt på nuntius Pacellis, den nuværende paves ophold og virke i Berlin, hvor han som den store diplomat og verdenspolitiker opnådde en sjelden anseelse og stadig var på ferde for på beste måte å vareta pavestolens innflytelse i landene omkring. Til dette øiemed søkte nuntius Pacelli også forbindelse med en del av de utenlandske korrespondenter i Berlin, og etter at en italiensk kollega hadde bedt mig med til te i det pavelige nuntiar i Rauchstrasse i den fornemme del av Berlin, hvor diplomatene holder til, kom det en vakker dag innbydelse til stor gala-aftenmiddag, undertegnet av nuntius Pacelli selv.

For likesom annen stormakt underholder paven disse ambassader i de viktigste hovedsteder, der holdes ambassadør (nuntius) og underordnede legasjonsembdsmenn samt et omfattende personale.

*

Nuntius Pacelli slår på sitt glass, reiser sig under almindelig stillhet og holder en liten tale på sin sølvklare og konsise måte. Denne mann taler tysk bedre enn noen tysker, og han taler klarere enn noen annen katolsk teolog. Den samme mystiske bestemthet som ruger over hans ansikt og hele skikkelsen, kommer også

frem i hvert av hans ord. Han taler om, at likesom de enkelte ländes regjeringer trenger pressens hjelp, trenger den geistlige verdensmakt til dens støtte. Og som Jesus Kristus vandret alle veier og inn i hvert hus, må den som har bud å bære fra stormakten over alle verdensmakter følge våre tiders veier og gjennom pressen gå i Hans fotspor frem over alle stier og inn i alle hus. «Den Hellige Far er dag og natt bemøiet med å bringe forsoningens bud frem ad alle veier og frem til alle,» slutter nuntius Pacelli sin åndfulle og klare tale. Så løftet han sitt glass og tømte det med ønsket om at pressen stadig måtte være årvåken overfor de store åndelige verdier, som vi alle håpet snart må oppleve sin gjennembrudds tid. Etterat korrespondenten for noen klerikale blad i Belgien hadde holdt en liten svartale, blev der ingen flere bordtaler holdt.

Efterpå viste nuntius Pacelli sig som den opmerksomme og høflige vert. Han gikk rundt og talte en stund med hver en av sine gjester, han var ikke propagandistisk, men talte om forholdene i det land, hvorfra angjeldende var. Av Nordens land kjente han kun Norge, som han hadde besøkt under krigen på en reise fra England over Bergen—Oslo. Herunder hadde han for øvrig også streifet Sverige og Danmark, men intet opphold gjort i disse land. Om den store åndelige innsats fra Norden var han vel informert og fant treffende uttrykk for, hvordan Ibsens klare og skarpe ånd hadde vekket store deler av verden i en sløv tid. Og så trykket jeg ved avskjeden den store, geistlige politikers hånd uten å ane, at denne om forholdsvis få år skulde bli gjenstand for hele verdens pilegrimsskares kyss.

For nu er nuntius Eugenio Pacelli blitt pave Pius XII. Han søkte som geistlig politiker forbindelse med den hele verden — og nu kommer strømmen fra alle verdens land til ham, og mangen av de besøkende, som kneler foran pave Pius XII's stol og kysser hans hånd, vil bli gjenkjent fra et tidligere møte mens paveverdighetens nuværende innehaver var et vandrende sendebud for en tidligere Hellige Far i vaticanket.

Nuntius Pacelli lærte sig til å bære både verdighet og og plikter under sitt 8-årige opphold i Berlin, da han var det samlede diplomatiske doyen, det diplomatiske korps talerør ved alle offisielle anledninger. Han var den første utenlandske diplomat, som kom til å holde hilsmingstale til den nyvalgte rikspresident von Hindenburg, ikke lenge efterat han på det samme diplomatiske korps vegne hadde tatt avskjed med den avdøde rikspresident. Fritz Ebert. Og slik i det uendelige, for der hvor paven har sin utsending, er denne alltid det diplomatiske korps' doyen, selv stormaktenes ambassadører må tre bakom utsendingen fra den geistlige verdensmakt, som representeres av paven.

Når nuntius Pacelli kaltes fra Berlin for å overta stillingen som pavelig statssekretær, var det et tegn på at han var en av de utvalgte, en av de største, og en av de beste. Han var en politisk geistlig, men pavekirkens geistlige interesser blev aldri stillet i skyggen bakom de rent politiske gjøremål. Således er det nuntius Pacelli, som i virkeligheten gjenreiste katolisismens stilling i Berlin, ved å omgjøre Hedwig-katedralen til katolsk domkirke for Berlin og Brandenburg og med egen biskop, noe man ikke har hatt siden noe efter reformasjonstiden.

Han skaffet katolske geistlige adgang til den tyske rundfunk, var iherdig for å øke den tyske katolske presses maktstilling og å søke forbindelse med alle kretser. Det falt ham lett, for han var alle andre overlegen i lærdom og klokskap, en dumhet har han visst aldri gjort. Og derfor vil han kanskje gå over i historien som pave Pius den kloke.

Sigvard Abrahamsen.

Gine som ser.

Vi satt sammen og småpratet i skumringen min venninne og jeg. Da sier hun plutselig: «Jeg undres *hvordan* du ser på dine medmennesker og *hvad* du ser på din daglige ferd!» Jeg må tilstå at jeg i første omgang blev henne svar skyldig.

«Mitt naturlige syn er noenlunde normal,» — forsøkte jeg mig frem, «og jeg ser naturligvis alt som kommer innenfor min synsvinkel.» «Er du sikker på det?»

«Ja det trodde jeg jo. Men jeg kan tenke mig at ditt spørsmål mere er ment i overført betydning. La oss ta det slik. Og vil du da fortelle mig litt om det du har sett som har gjort inntrykk på dig?»

«Kunde ikke du fortelle litt først, så vi kommer inn i det rette spor?» «Jo vel, la mig tenke mig litt om. — Her forleden dag kom jeg inn i en av de store forretningsgårdene nede i centrum. Jeg vilde ta elevatoren op til en av de øverste etasjene. Der stod et par før mig og ventet — den ene var en av byens mest fremtredende forretningsmenn. Den annen, ja hun tilhørte jo også forretningsstanden på sett og vis — hun var en stakkars, fattig handelskvinne med kurven full av småsaker. Jeg kom akkurat i det øieblikk han åpnet elevatordøren og med en meget høflig og elskverdigg bevegelse bød henne gå først. Den gamle konen blev helt forvirret og trakk sig skyndsomt tilbake. Å gå foran en så fin herre gjennom døren lå langt hinsides anstendighetens grenser for henne! Men dennegangen måtte hun nok ta imot honoren. Det var noe så fint og rørende over begges optreden — hans ridderlighet — og hennes ydmykhet. Det gledet og varmet hjertet! Så er det din tur!»

«Jo slike ting kan man nok oppleve litt av forstår jeg. Og jeg husker en liten historie fra torvet en dag i sommer. Der stod en dame og så på roser hos en av torvkonene. Hun vraket og valgte og skulde nok ha en stor bukett. Ved siden av henne stod en liten gutt, litt skidd og litt fillet. Han hadde det øiensynlig travelt: «Å mye koster rosene Di?» spurte han, fort og ivrig en to tre ganger uten å bli verdiget noe svar. Men til slutt kom det sint og brått: «Jeg har ingen roser til dig jeg, se å pell dig vekk!» Et mer skuffet og vantro ansikt skulde du aldri ha sett! Han stod jo med sin 25-øring i hånden — han var da kunde han også — og rosene stod der mitt for øinene hans. Dette slog visst også ned i damen, som sikkert kunde fått alle de rosene som var i krukken fordi hun visselig hadde mange flere 25-øringer. Hun vendte sig vennlig mot gutten: «Hvem skal du ha roser til da, veslefar?» «Til mora mi, det er jebursdan hennes idag.»

«Ja det kan jeg skjønne. Vent nå litt så skal vi se. Hvilken farve liker du best?» «Jeg synes de røde er penest,» kom det forsiktig og prøvende fra gutten.

«Vil De være så snild å binde sammen 6 av de røde rosene for mig og sette en pen bastløife på,» sa damen til blomsterhandlersken. Rosene blev til slutt pakket inn i fint hvitt papir. Og det var ikke fritt for annet enn at den lille kunden nu blev behandlet med større respekt og vennlighet!

Da han mottok den store pakken så han rådvill fra den ene til den annen og til slut ned på sin 25-oring. Men da han förstod at han ikke hadde noe å betale, lyste ansiktet op i en stor fryd, og en liten svart neve blev lagt i damens hvite silkehanske: «Mange takk skal Di ha!» Og avgårde bar det i det rene maratonløp. Men jeg er sikker på den damen hadde en glad dag og moren og gutten også, bare fordi det var et par øine som så!» sa min veninde.

«Men siden vi er inne på dette tema,» sa jeg, «så ser du vel også ting som ikke er like hyggelig bestandig, fortell også litt fra den kanten.» —

«Jo da, du kjenner min vertinne? Hun har en fabelaktig evne til å se, alt det hun ikke skal se især. Du vet jeg har farvet min lyse silkekjole, som jeg hadde brukt så lenge. Jeg fikk sydd den om — og mente at alle måtte tro at den var ny. Men ikke så med fru Clausen. «Skulde noen tro at den var farvet, da Di,» var det første hun sa. «Hvordan kan De vite det,» spurte jeg. «Jo, jeg ser det, jeg kjenner igjen stoffet jeg, skjønner Di. Fru Hansen i 2. etasje tenkte visst å innbille mig at hun hadde fått ny hatt. Men så straks at det var den samme som søsteren, grossererfruen gikk med ifjor — om hun hadde snudd aldri så meget på den. Å nei ingen skal lure mig på slikt,» sa fru Clausen. Og det er nok altfor sant dessverre. Fru Clausen er hvad man kaller observant — og hun eier ikke forgylling til å legge over noe. Tvert imot tar hun glansen av alt for alle. Så som du ser kan det være meget å si om det spørsmål,» fortsatte min veninde, «f. eks. hvor forskjellig to mennesker kan reagere overfor den samme ting —»

«Ja, derom kan kanskje jeg berette litt,» mente jeg, idet en liten opplevelse fra en av de siste dagene plutselig dukket op for mig.

«Det var en morgen jeg gikk til mitt arbeide. På lang avstand ser jeg at det er hendt noe i gaten. En stor forsamling av gutter er i ivrig diskusjon inn til husveggen på et av de nye byggene. Uvilkårleg påskynder jeg farten: en hendelse i gaten! Jeg er med ett blitt overfalt av barndommens nervespente iver efter å bli delaktig i opplevelsen. Nå det var ikke akkurat noen katastrofe som var skjedd, men du verden hvor optatt guttene var! Det var risten over en av lyskassene som var slått tvers over og lå slengt på må få over åpningen. En stor, staut gutt har allerede tatt lederstillingen, sterk og myndig lod røsten: «Er det ingen av dere som vet hvem som har gjort det?» Nei det var ingen som visste noe. «Jeg må få vite hvem det er, for det må jo rettes på, skjønner dere!» Så kommer det løpende to småtasser som vet beskjed: det var visergutten hos Nilsen som hadde gjort det med sykkel sin. «Da skal jeg gå bort til Nilsen å si fra,» så han kan få ordnet med det,» sa føreren. Rettsbegrepene var klare der: den som hadde svaret skulde bøte. Men inntil veggen stod en liten lyslugget plugg: «Så skal jeg stå her å passe på imens jeg — for tenk om den blinde mannen kommer. Han har nemlig sin vei i gaten hver morgen. Og han går alltid inn til husveggen og føler sig frem med stokken —»

Dette må vel kalles to nok så forskjellige reaksjoner!

Skal vi si det var en fremtidig jurist og teolog som kom til orde?» sluttet jeg.

«Jo» — fortsatte min veninde, «og i det hele tatt er det meget interessant å se hvor barnet reagerer fint og sikkert i de fleste av de tilfeller det kommer i berøring med. Dets instinkter er enu ikke forkludret av fremmed påvirkning. Jeg kunde ha lyst til å fortelle en liten hendelse på sporvognen ifjor sommer, hvor jeg hadde anledning til å iakttå et sådant lite følsomt barometer — om jeg så skal si — av et barnesinn. Rett over for mig i vognen satt nemlig en liten pike ved siden av sin far. Med ett blev hennes oppmerksomhet sterkt optatt av noe i den motsatte ende

av vognen. Efter en kort stunds forløp gled hun ned av setet og flagret som en liten sommerfugl i sin lette, hvite kjole mellem rekkene av passasjerer til hun stanset foran en gammel herre med blå briller. Det eiendommelige som hadde fanget hennes interesse var at hans briller hadde 4 glatt, ett for hvert øie og ett til hver side, antagelig for å hindre lyset fra å trenge inn derfra. Da hun hadde iakttatt ham en liten stund sier hun: «Du gamle mann, har du ond i øinene?» «Ja, jeg har det,» kom svaret lunt og vennlig. «Har du fire øine?» «Nei, jeg har bare to.» «Det var godt det, så slipper du å ha ond i fire.» Stemmen var så rørende alvorlig og medfølende. Så stryker den lille barnehånden kjærtegnende over de gamle hendene som holdt om stokken. og hun vendte sig for å gå tilbake til plassen sin igjen.

Blandt passasjerene satt to eldre damer, som så meget surt og misbilligende på henne. De hadde monstret hennes lille person med kritiske blikk fra hun begynte å bevege sig. Kjolen var visselig for minimal, og hvad skulde man si om en slik opførsel i en sporvogn?

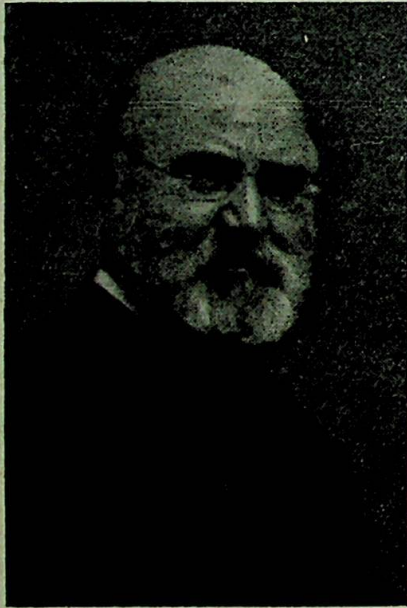
Barnet oppfattet deres miner og folte sig oiensynlig uvel. Da hun skulde passere dem, stanset hun plutselig og så litt engstelig på dem. «Er dere sint på mig dere?» Intet svar. Det var da en brysom unge også, sa minene tydeligere enn ord. «Ikke vær sint da?» kom det nokså hjelpeløst fra den

lille. Nu skred heldigvis pappaen inn som ridder for sin lille datter, og anbragte henne ved siden av sig igjen. Der blev hun sittende med det grunnende uttrykk i ansiktet. Hun hadde tydeligvis fått noe å tenke på. Hvordan skal det gå en slik liten sommerfugl i livets storm, si? Måtte hun enda få beholde gullstøvet på vingene i barneårene! Slike små trekk kan være en hel preken for oss voksne mange ganger, en appell om å fare varsomt med barnesinnet, for husk: «Barnesjelens strenge holder stemning lenge.» endte min veninde sin lille beretning.

Det blev en liten pause — og så blev vi enige om at livet blir nokså interessant, når vi åpner vårt blikk for alt det som hender omkring oss. Livet selv har likeså mange kapitler om dagen som den mest spennende bok — og kanskje kunde vi av og til få lov til å rydde en sten av veien for vår neste, hvis vi bare så litt bedre.

S. Ø.

Pastor Mæsch 70 år.

Når pastor Mæsch nu d. 13. april fyller 70 år vil der gå mange kjærlige tanker til Pymont hvor han tilbringer dagen hos sin familie. Da pastor Mæsch for noen år tilbake feiret sitt 40 års prestejubileum hyldet vi ham her i «St. Olav» for hans innsats for Kirkens sak i Norge. I den tid han nu har opholdt sig i Oslo har hans prestelige sinnelag ikke fornektet sig. Han har vært en alltid beredvillig hjelper for sine confratres og en skattet husfelle. Verneforeningen er ham også takk skyldig for hans store gaver til frimerkeinnsamlingen — også på annen vis fornekter hans venlighet og tjenestevillighet sig aldri.

«St. Olav» har mange med sig når vi ønsker den høitfortjente Herrens tjener lyse og gode år fremover!

N. K. K. F.

Frøken Sigrid Boe, Arendal er avreist til Rom for å representere Norges katolske kvinneforbund ved den internasjonale katolske kvinneunions kongress d. m.

Som delegert møter fru Thora Sørbye som p. t. oppholder sig i Italia.

Hechjemme —

Bergen. St. Josefsforeningen avholdt søndag den 19. mars sin årsfest, som denne gang fikk et særlig festlig preg ved at hs. høiærverdighet, biskop Mangers var vår hedersgjest. Antall deltagere slog alle rekorder, idet hele 50 herrer hadde innfunnet sig for å feire denne dobbelte anledning. Man vilde kombinere årets foreningsfest med tilkjenning av sin hengivenhet overfor overhyrden, der som bekjent dagen i forveien hadde passert sin 50 års dag. Derfor var fremmøtet så overveldende og oversteg langt foreningens medlemstall. — Det blev en strålende aften fra først til sist. I det vakkert pyntede festivitetslokale plasserte man sig snart ved det festlig dekkede bord og stemningen var straks i orden. Man hadde den glede å se fremmøtt — foruten geistligheten — flere av de eldre foreningsmedlemmer samt herr Lars Eskeland, som i dagens anledning var kommet fra Voss. Nogen medlemmer, som var avskåret fra å være tilstede, hadde sendt Monseigneur og foreningen sin hilsen. Ved desserten tok talene til og det var mange som hadde noget å fremføre. Formannen åpnet med nogen velvalgte ord til hedersgjesten og viet derefter foreningen en omtale, nevnte dens opgaver, dens liv i året som gikk og de nærmeste fremtidsutsikter. Derefter fikk Biskopen av foreningens forrige formann nogen spesielle ord i anledning av den nettop passerte milepel. I en efterfølgende tale minnedes den avdøde og den nyvalgte pave og herunder blev også nevnt det «fantastisk» gode foredrag som pater Lutz holdt i radio for en tid siden og som hadde gledet enhver katolikk og skapt stor interesse om sig også hos anderledes troende. Man hevet også sine glass til nogen ord rettet til våre fastboende geistlige, pastor Fishedick, der i ganske usedvanlig grad er blitt en folkekjær prest i St. Pauls menighet, hvis hengivenhet og sympati han som fungerende sogneprest da også nyter i fullt mon, — og til patrene Hol og Novatus som takk for deres interesserte arbeide for menighetens og derunder ikke minst barnenes ve og vel. Foreningens mangeårige direktør, mgr. Snoeys, blev heller ikke glemt. Herr Eskeland underholdt oss med en interessant utredning om forholdet mellom Bergen og Hordaland og beriket oss derunder av sin historiske viden. Biskopen talte med begeistring for Bergens katolske menn og var imponert over den enestående mønstring som vår forening hadde formådd å få i stand. Biskopen uttalte bl. a. at han ikke tidligere hadde sett så mange katolske menn samlet ved noen fest i våre menigheter i Norge.

Under det påfølgende «ordet fritt» var det også en del herrer der hadde noget å fremføre, særlig til Mgr. Mangers, herr Eskeland o.s.v. — Efter det festlige måltid forevistes nogen lysbilleder fra eldre og nyere tid i foreningens liv. Praten gikk livlig og det var ikke vanskelig å forstå at enhver hadde hygget sig. Det blev over midnatt før man brøt op efter en storartet foreningsfest, som deltagerne sent vil glemme.

OBJ.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.